

Na osnovu čl. 77 Zakona o državnoj upravi, čl. 30 Zakona o planskom sistemu Republike Srbije, kao i na osnovu čl. 10 Uredbe Vlade o sredstvima za podsticanje programa ili nedostajućeg dela sredstava za finansiranje programa od javnog interesa koja realizuju udruženja, Nacionalna koalicija za decentralizaciju (NKD) i njene članice podnose:

ZAHTEV

Da Ministarstvo omladine i sporta hitno i neodložno, a svakako pre bilo kakvog oblika finansiranja programa ili projekata udruženja građana, obezbedi da svi konkursi za finansiranje i sufinansiranje programa i projekata uključe sledeće kriterijume i procese:

- Uvesti obavezujuće kriterijume kojim bi se **visina projektnih sredstava određivala u odnosu na teritorijalnu pokrivenost** koju predviđa projekat ili program, a da postoji obaveza ministarstva da se obezbedi finansiranje projekata na celoj teritoriji Srbije kako bi se izbegla dominacija udruženja iz Beograda. Takođe, visina odobrenih sredstava mora biti u skladu sa organizacionim kapacitetima udruženja.
- Uvesti obavezujuću **proveru zakonitosti funkcionisanja udruženja** čiji projekti su odabrani za finansiranje kako bi se izbegle situacije u kojima Ministarstvo omladine i sporta finansira udruženja koja su u prekršaju zbog nepodnošenja finansijskih izveštaja državi, kao što je to slučaj sa jednim brojem dobitnika upravo završenog konkursa.
- Uvesti obavezu **kontrole i provere ko stoji na čelu udruženja koja su dobitnici sredstava**, kako bi se izbegle situacije na kojima isto ovlašćeno lice vodi više (ponekad i fiktivnih) udruženja na konkursu.
- Da Ministarstvo poštuje procedure i preporuke Vlade i Kancelarije za saradnju sa civilnim društvom, po kojima postoji obaveza **objavljivanja preliminarne liste dobitnika**. To MOS nije učinio u slučaju prethodnog konkursa čime je uskratio pravo na žalbu udruženjima kandidatima.
- Da MOS nakon objavljivanja rezultata konkursa ima obavezu objavljivanja i **bodovne liste**.

- Da komisije za stručni pregled i ocenjivanje projekata čine ljudi sa odgovarajućim iskustvom u projektnom delovanju, kao i da predstavnici ministarstva ne čine većinu u komisiji. Takođe, angažovanje osoblja ministarstva u komisijama nije poželjno jer je njihova objektivnost u ocenjivanju kompromitovana svakodnevnom komunikacijom sa udruženjima, što stavlja u nepovoljniji položaj udruženja koja ređe komuniciraju ili nisu bliska sa zaposlenima. Uloga ministarstva je da konkurs sprovede i obezbedi nezavistan proces izbora najboljih aplikacija. Uloga ministarstva nije samo da izabere dobitnike konkursa.

Najvažniji zahtev se ipak odnosi na potrebu uspostavljanja jačeg sistema kontrole i odgovornosti nad konkursima MOSa, kao i drugim konkursima koje sprovodi Vlada i ministarstva Republike Srbije. **NKD i članice zahtevaju da se za svaki konkurs formira validaciona komisija** koju bi činili predstavnici civilnog društva i stručnjaci iz oblasti kojoj su posvećeni konkursi. Validaciona komisija bi imala mandat da vrši verifikaciju svakog koraka u procesu dodeljivanja sredstava: objavljivanja konkursa, definisanja liste kandidata, objavljivanja preliminarne liste, objavljivanja konačne liste dobitnika, kao i prijem finalnih izveštaja nakon realizacije projekata. Validaciona komisija bi imala ulogu provere zakonitosti postupanja ministarstva, ispunjenja kriterijuma i svrsishodnosti odluka na konkursima ministarstava, a imala bi pravo, da ukoliko se za to ispune uslovi, obustavi dalje sprovođenje konkursa. Validacionu komisiju bi sačinjavali predstavnici civilnog društva iz organizacija koje nisu aplicirale na konkursima.

Takođe, Nacionalna koalicija za decentralizaciju (NKD) nudi saradnju i stavlja svoje kapacitete na raspolaganje radi uspešnog ispunjenja zahteva i rada na osmišljavanju detalja u vezi sa validacionom komisijom.

Predlažemo uspostavljanje ovakve vrste kontrole kako bi se obezbedila primena antikorupcijskih mera, izbegle situacije favorizacije i/ili revanšizma prema kandidatima i obezbedilo konstantno unapređenje procesa. Ministarstvo omladine i sporta je poslednjih godina izmenom kriterijuma i načina postupanja dovelo dotle da su udruženja potpuno izgubila poverenje u proces, da je javna tajna da postoje „crne liste“ koje su politički kreirane i da se sredstvima iz budžeta finansiraju nepostojeće organizacije čije aktivnosti se dešavaju samo između dva konkursa. Takođe, favorizacijom udruženja iz Beograda, sredstva Ministarstva omladine i sporta praktično služe za produbljanje regionalnih razlika u Srbiji, jer beogradska udruženja dobijaju i preko 70% (!?) sredstava na konkursima.

Sa našim predlogom upoznaćemo i međunarodnu donatorsku i diplomatsku zajednicu od koje ćemo tražiti da validacione komisije budu deo uslova za sve donacije ka državi Srbiji u svim oblastima u kojima je država korisnik njihovih sredstava. Urušavanje procesa javnih konkursa unutar Ministarstva omladine i sporta biće predstavljeno kao jedan od primera kojim obrazlašemo našu inicijativu.

OBRAZLOŽENJE

Zahtev NKD-a motivisan je rezultatima i postupcima ministarstva u 2 poslednja konkursa:

1. Konkurs za finansiranje i sufinansiranje programa i projekata za sprovođenje ciljeva *Nacionalne strategije za mlade* i programa *Mladi su zakon*
2. Konkurs za stimulisanje različitih oblika zapošljavanja, samozapošljavanja i preduzetništva mladih

KONKURS ZA FINANSIRANJE I SUFINANSIRANJE PROGRAMA I PROJEKATA ZA SPROVOĐENJE CILJEVA NACIONALNE STRATEGIJE ZA MLADE I PROGRAMA "MLADI SU ZAKON"

Uprkos činjenici da je realizacija konkursa Vlade Srbije, koji spadaju u okvire *Nacionalne strategije za mlade*, predviđena na celoj teritoriji Republike Srbije, najveći broj podržanih projekata, više od polovine, dolazi iz Beograda, čak 60%. Prevedeno u brojeve, projektima i programima organizacija i udruženja sa teritorije Beograda, dato je 71% od ukupnog budžeta izdvojenog za konkurs, čak 55.615.240 dinara.

Vlada Srbije je još u februaru 2015. godine donela *Nacionalnu strategiju za mlade* za period od 2015. do 2025. godine, dokument koji predstavlja sistemska rešenja najznačajnijih pitanja u različitim oblastima života mladih u Republici Srbiji. Kao dugoročni projekat, strategiju za mlade i prateći akcioni plan sprovodi Ministarstvo omladine i sporta, uz učešće organa nadležnih za posebne oblasti u omladinskom sektoru i svih drugih subjekata omladinske politike na nacionalnom, pokrajinskom i lokalnom nivou.

U okviru te strategije raspisan je i javni konkurs za finansiranje i sufinansiranje programa i projekata za sprovođenje ciljeva *Nacionalne strategije za mlade* i programa *Mladi su zakon*.¹ Konkurs je završen 24. februara 2020, a članovi komisije i ministar omladine i sporta doneli su odluku o dodeli sredstava za finansiranje i sufinansiranje programa i projekata kao i rešenje o rasporedu dela sredstava za programe i projekte od javnog interesa u oblastima omladinskog sektora kojim je utvrđena lista projekata koji se finansiraju i visina sredstava po odobrenom projektu.

¹ Inače, *Nacionalna strategija za mlade* definiše devet strateških ciljeva kao željenih promjenjenih stanja kada su u pitanju mladi u oblastima od interesa za mlade: zapošljivost i zaposlenost mladih žena i muškaraca; kvalitet i mogućnosti za sticanje kvalifikacija i razvoj kompetencija i inovativnosti mladih; aktivno učešće mladih žena i muškaraca u društvu; zdravlje i blagostanje mladih žena i muškaraca; uslovi za razvijanje bezbednosne kulture mladih; podrška društvenom uključivanju mladih iz kategorija u riziku od socijalne isključenosti; mobilnost, obim međunarodne saradnje mladih i podrška mladim migrantima; sistem informisanja mladih i znanje o mladima; korišćenje i učešće mladih u kreiranju kulturnih sadržaja.

Na konkursu je učestvovalo 99 aplikacija, a samo trećini su odobrena sredstva iz ukupnog budžeta koji je iznosio 77.998.935,87 dinara.²

Na konkursu za dodelu sredstava mogla su učestvovati udruženja mladih, udruženja za mlade ili njihovi savezi koji su upisani u Jedinstvenu evidenciju udruženja mladih, udruženja za mlade i njihovih saveza u skladu sa Pravilnikom o sadržini i načinu vođenja jedinstvene evidencije.

Ciljevi ovog konkursa podrazumevali su sprovođenje ciljeva *Nacionalne strategije za mlade* (cilj A) i sprovođenje programa *Mladi su zakon* (cilj B). Najviši iznos sredstava za finansiranje ili sufinansiranje za realizaciju programa ili projekta u okviru "cilja A" od strane Ministarstva, iznosio je 5.000.000,00 dinara. Raspoloživa finansijska sredstva za realizaciju programa ili projekta kojima se ostvaruje "cilj B" ovog konkursa iznosila su ukupno 22.000.000 dinara.

Preporučeno je bilo da jedan nosilac programa ili projekta učestvuje na konkursu sa jednim programom ili projektom, kojim se realizuje jedan od ciljeva konkursa. U odnosu na izabranu oblast, bilo je moguće predložiti inovativne programe ili projekte; programe ili projekte za koje se ovim konkursom obezbeđuje sufinansiranje; programe ili projekte koji predstavljaju nastavak započetih aktivnosti iz ranijih programa ili projekata ili programe i projekte po ugledu na ranije realizovane koji su dali dobre rezultate.³

Aktivnosti programa ili projekata podržanih u okviru ovog konkursa mogle su se realizovati na teritoriji jedne ili više jedinica lokalne samouprave u Republici Srbiji, nezavisno od sedišta nosioca programa ili projekta. Ipak, najveći broj podržanih projekata, više od polovine, dolazi iz Beograda, čak 60%. Nakon Beograda slede, Kikinda (6.16%), Novi Sad sa 4,543,395 dinara (5.90% budžeta), Kosovska Mitrovica (4.37%) i ostali kojima je pripalo manje od 3% ukupnih sredstava.

Iako je na konkursu učestvovalo 90 aplikacija, projekti mnogih jedinica lokalnih samouprava ostali su bez podrške ministarstva. Gradovi i opštine u kojima nije podržana ni jedna organizacija su Vrnjačka Banja, Pančevo, Pirot, Užice, Šabac, Kovin, Žitorađa, Požarevac, Prijepolje, Vršac, Vranjska Banja, Apatin, Leskovac, Gornji Milanovac, Sombor, Subotica, Sremska Mitrovica, Zaječar, Bor, Požega, Kuršumljia.

² Sredstva za projekte po ovom konkursu u iznosu od 77.998.935,87 dinara obezbeđena su u budžetu Republike Srbije, na osnovu Zakona o budžetu Republike Srbije za 2020. godinu. a raspored i korišćenje sredstava utvrđeni su Planom izvršenja Ministarstva omladine i sporta za 2020. godinu. <https://www.mos.gov.rs/vest/rezultati-javnog-konkursa-za-finansiranje-i-sufinansiranje-programa-i-projekata-za-sprovođenje-ciljeva-nacionalne-strategije-za-mlade-i-programa-mladi-su-zakon4>

³ <https://www.mos.gov.rs/vest/objavljeni-javni-konkursi-za-programe-i-projekte-od-javnog-interesa-u-oblastima-omladinskog-sektora5>

Tabela br.1. Organizacije koje su dobile sredstva na konkursu "Mladi su zakon"

Jedinica lokalne samouprave	Br.org. dobitnika	% od ukupnog br. dobitnika	Dobijena sredstva u dinarima	% od ukupnog budžeta
Beograd	21	60%	55.616.240	71.30%
Kikinda	1	2,86%	4.807.500	6.16%
Novi Sad	4	11.43%	4,543,395	5.90%
Kosovska Mitrovica	2	5.71%	3.405.000	4.37%
Bečej	1	2,86%	2.300.000	2.95%
Irig	1	2,86%	1.770.600	2.27%
Bujanovac	1	2,86%	1.719.000	2.20%
Niš	1	2,86%	1.700.000	2.18%
Velika Plana	1	2,86%	1.349.700	1.73%
Zrenjanin	1	2,86%	400.000	0.51%
Kragujevac	1	2,86%	387.500	0.50%

KONKURS ZA STIMULISANJE RAZLIČITIH OBLIKA ZAPOŠLJAVANJA, SAMOZAPOŠLJAVANJA I PREDUZETNIŠTVA MLADIH

Iako je poznato da je Srbija regionalno veoma neravnomerno razvijena država i da manje jedinice lokalne samouprave karakteriše visak nivo nezaposlenosti, stiče se utisak da Vlada Srbije nema dovoljno sluha za taj problem. Po završetku još jednog konkursa, kojim se ovaj put podsticalo zapošljavanje omladinskog sektora, postalo je jasno da je veliki broj mladih u Srbiji ostao nevidljiv, jer je većina sredstava otišla ponovo ka Beogradu.

U okviru *Nacionalne strategije za mlade*, Ministarstvo omladine i sporta Vlade Republike Srbije, raspisalo je konkurs za finansiranje i sufinansiranje programa i projekata od javnog interesa u oblastima omladinskog sektora koje sprovode druženja mladih, udruženja za mlade i njihovi savezi.

Nakon razmatranja prijava, članovi komisije i ministar omladine i sporta doneli su odluku o dodeli sredstava kao i rešenje o rasporedu dela sredstava kojim je utvrđena lista projekata koji će se finansirati i visina sredstava po odobrenom projektu. Sredstva za programe i projekte po ovom konkursu u iznosu do 75.000.000,00 dinara obezbeđena su u budžetu Republike Srbije.⁴

Cilj konkursa bio je unapređenje zapošljivosti mladih žena i muškaraca kroz realizaciju aktivnosti planiranih Akcionim planom za sprovođenje *Nacionalne strategije za mlade* za period od 2018. do 2020. godine. Na konkursu su mogla učestvovati udruženja mladih, udruženja za mlade ili njihovi savezi koji su upisani u Jedinствену evidenciju udruženja mladih, udruženja za mlade i njihovih saveza koju vodi Ministarstvo.

Od ukupnog broja dobitnika (26), više od polovine dolazi iz Beograda (15). Tim udruženjima je obezbeđeno više od pola ukupnog budžeta, čak 43,351,174 dinara. Dakle, najviše novca otišlo je u Beograd (57.80 % ukupnog budžeta), zatim slede Požarevac (12,69%), Brvenik (6.35%), Sjenica (5.57%) Novi Sad sa tri podržana udruženja (4.97%), Vranje, Zaječar, Prijepolje, Kruševac i Pančevo kojima je pripalo manje od 3% budžeta.

Na konkursu je učestvovalo 69 aplikacija. Od tog broja, udruženja sa teritorija 14 lokalnih samouprava, ostalo je bez podrške ministarstva. Tu spadaju Niš, Leskovac, Pirot, Sremska Mitrovica, Novi Pazar, Bečej, Bujanovac, Sombor, Vrnjačka Banja, Užice, Lebane, Kragujevac, Smederevo, Nova Varoš.

⁴ <https://www.mos.gov.rs/vest/objavljeni-javni-konkursi-za-programe-i-projekte-od-javnog-interesa-u-oblastima-omladinskog-sektora5>

Tabela br.2. Organizacije koje su dobile sredstva na Konkursu za stimulisanje različitih oblika zapošljavanja, samozapošljavanja i preduzetništva mladih

Jedinica lokalne samouprave	Br.org. dobitnika	% od ukupnog br. dobitnika	Dobijena sredstva u dinarima	% od ukupnog budžeta
Beograd	15	57.69%	43,351,174	57.80%
Požarevac	1	3.85 %	9.514.509	12.69%
Raška (Brvenik)	1	3.85 %	4.760.830	6.35%
Sjenica	1	3.85 %	4.180.840	5.57%
Novi Sad	3	11.54 %	3,730,250	4.97 %
Vranje	1	3.85 %	1.911.000	2.55%
Zaječar	1	3.85 %	1.724.800	2.30%
Prijepolje	1	3.85 %	1.283.330	1.71%
Kruševac	1	3.85 %	1.272.100	1.70%
Pančevo	1	3.85 %	1.267.350	1.69%

Dakle, iako *Nacionalna strategija za mlade* predstavlja dokument koji objedinjuje sistemska rešenja najznačajnijih pitanja u različitim oblastima života mladih u celoj Republici Srbiji, činjenica je da Vlada Srbije i Ministarstvo omladine i sporta favorizuju organizacije i projekte sa teritorije Beograda. Pokrajinski i lokalni nivoi na kojima bi takođe trebalo da se sprovodi omladinska politika, zastupljeni su u veoma malim procentima. Posebno zabrinjava izdvajanje ogromnih sredstava za zapošljavanje mladih u Beogradu, gde ima daleko više prilika na tržištu za zapošljavanje, i zapostavljanje drugih sredina koje su ekonomski devastirane i gde bi podsticaj zapošljavanju zaista mogao da generiše nova radna mesta.

Paradoksalno je i kontraproduktivno da se rezultati oba konkursa kose sa samim ciljevima konkursa. Time se gubi svrsishodnost i opravdanost izdvajanja novca za udruženja mladih. Podsećamo na sličnu situaciju sa konkursima ministarstva u 2019. godini, kada je NKD takođe [reagovao](#).